

פרק 18 - תקציב העירייה

מקורות והגדרות

לוחות 1-13: ע'//אגף החשבות

הנתונים לשנת 2009 מבוססים על הצעת התקציב המקורית, שאושרה על-ידי מועצת העירייה. הנתונים לשנים קודמות מבוססים על הדו"חות הכספיים. הכנסות התקציב הבלתי רגיל לשנת 2008 מוצגות על-פי הרשום בספרי הנהלת חשבונות של העירייה, בשונה מהרשום בדו"ח הכספי. יש לציין, שקבוצות המיון בלוחות הפרק הן על-פי הגדרות העירייה ואלה שונות לעיתים מאלה שמופיעים בדו"ח המבוקר על-ידי רואי החשבון - מכאן השוני בנתונים בין שני הדו"חות.

הערה: שנת התקציב 1991 כללה 9 חודשים בלבד (אפריל-דצמבר), בגלל המעבר משנה תקציבית לשנה קלנדרית.

לוחות 14-16: הלמ"ס

בלוחות הובאו נתונים רק לגבי עיריות של ערים שמנו למעלה מ-100,000 תושבים.

תיאור והסבר

1. התקציב הרגיל

הצעת התקציב הכולל לשנת 2009 עמדה על סך של 4.49 מיליארד ש"ח, מתוך זה 3.90 מיליארד ש"ח התקציב הרגיל (לוח 18.1).

בשנת 2008 הסתכמו התקבולים בפועל בתקציב הרגיל בכ-3,863 מיליון ש"ח; ההשוואה היחסית של שנת 2008 עם שנת 2007 מראה על עלייה נומינלית של 2.0%. השוואה דומה של ההוצאות (כ-3,842 מיליון ש"ח) מראה שחלה עלייה נומינלית של 1.9% (לוח 18.1). עדיין, בעשר השנים האחרונות (2008-1998) חלה עלייה של 59% בהכנסות העירייה בפועל.

ב-2008, 88.5% מההכנסות היו מגבייה עצמית ורק 11.6% מהשתתפות מיועדת של הממשלה להחזקת שירותים ממלכתיים (כמו: חינוך, תרבות, בריאות ורווחה) וממענק כללי. מאז שנת 1998 גדלו ההכנסות העצמיות של העירייה בהשוואה להכנסות אחרות (קרנות פיתוח, אשראי מיוחד והשתתפות הממשלה) מ-82.2% ל-88.5% (לוח 18.2).

ב-2007 היוו ההכנסות העצמיות של העיריות בישראל 59.2% מסה"כ ההכנסות הסופיות בתקציב הרגיל: בתל-אביב-יפו - 88.5%, בירושלים - 69.6%, בחיפה - 72.0% (לוח 18.14).

הרכב התקבולים ב-2008 בתקציב הרגיל היה כדלהלן: כ-63% ממסים, כ-13% משירותים ממלכתיים, כ-13% ממפעלים (מפעל המים, תחבורה וכו'), כ-8% משירותים מקומיים וכ-4% מתקבולים אחרים (לוח 18.4).

ב-2007 כ-42% מסה"כ ההכנסות של עיריות בישראל באו מהארנונה הכללית: בתל-אביב-יפו כ-59%, בירושלים כ-42% ובחיפה כ-46% (לוח 18.14).

מן הראוי לציין, שבתל-אביב-יפו החלק הארי מההכנסות מהארנונה הכללית נובע מן הארנונה שלא למגורים - 73% (לוח 18.3). בשנת 2008, 45% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל באו מהארנונה הכללית

שלא למגורים. ישנה יציבות לאורך השנים באחוז זה, כך למשל, בשנת 1990 46% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל באו מהארנונה הכללית שלא למגורים וכך גם בשנת 2001 - 45%.

בשנת 2008 אחוז ההשתתפות המיועדת של הממשלה בהוצאות בתקציב הרגיל עמד על 11.6%, לעומת ממוצע של כ-13% בשנים 2007-2000 (לוח 18.5). ב-2008 כמחצית (52.5%) מההוצאות בתחום הרווחה כוסו על-ידי השתתפות הממשלה, 38.5% - בתחום החינוך, 45.2% - בתחום הבריאות ורק כ-1.4% בתחום התרבות, הנוער והספורט. בתחום הבריאות, החלק היחסי של השתתפות הממשלה עלה מאד עם השנים, זאת בעקבות ירידה משמעותית בהוצאות העירייה בתחום זה. בשנת 1990 חלקה היחסי של הממשלה היה 16.5%, בשנת 2000 - 22.5% ואילו בשנת 2008 הוא היה 45.2%.

להלן התפלגות ההוצאות בתקציב הרגיל ב-2008 לפי ייעוד: 31.8% - לשירותים ממלכתיים, 27.7% - לשירותים מקומיים (מזה: 32% לתברואה), 12.3% - לפירעון מלוות ולהוצאות מימון, 10.8% - למינהל כללי ולמינהל כספים, 8.6% - למפעלים ו-8.9% - לתקציבי עזר, קרי תשלומי פנסיה ופיצויי פיטורין המוצגים בנפרד מהוצאות יחידות העירייה השונות וזאת על-פי הנחיית משרד הפנים (לוח 18.7).

הרכב ההוצאות לפי סוג ב-2008 - היה כדלקמן: 37.3% שכר ומשכורות, 25.2% הוצאות תפעול, 15.4% השתתפויות ותרומות, 12.3% פירעון מלוות והוצאות מימון, 7.2% אחזקה ומנהל ו-2.7% השקעות חד פעמיות.

שנת 2008 הסתיימה בעודף של כ-21 מיליון ש"ח בהשוואה לשנת 2007 שהסתיימה בעודף של 20 מיליון ש"ח. ב-2008 יועד סך של 30 מיליון ש"ח מהפעילות השוטפת לשם הקטנת הגרעון הנצבר (אשתקד - 53 מיליון ש"ח). לפיכך, סך הגרעון הנצבר של העירייה בתקציב הרגיל ירד מ-712 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007 ל-661 מיליון ש"ח בסוף שנת 2008.

2. התקציב הבלתי-רגיל

הצעת התקציב הבלתי רגיל לשנת 2009 עמדה על סך של 590 מיליון ש"ח.

בשנת 2008 כ-13% מסה"כ התשלומים של העירייה (בתקציב הרגיל ובתקציב הבלתי רגיל) היו על חשבון התקציב הבלתי רגיל, ב-2007 - 14%, בדומה לשנים 2005-2000 - 14% (לוח 18.1).

ב-2007 היוו ההוצאות של העיריות בישראל בתקציב הבלתי רגיל 16.1% מסה"כ ההוצאות (בתקציב הרגיל והבלתי רגיל), בתל-אביב-יפו 14.0%, בירושלים 16.2% ובחיפה 21.5% (לוח 18.15).

בשנת 2008 הסתכמו התקבולים בתקציב הבלתי רגיל בכ-702 מיליון ש"ח והתשלומים בכ-823 מיליון ש"ח (לוח 18.1). ההשוואה של שנת 2008 עם שנת 2007 מצביעה על עלייה נומינלית של כ-36% בתקבולים ושל כ-34% בתשלומים. סך הגרעון (הזמני) בתקציב הבלתי רגיל עמד בסוף 2008 על 248 מיליון ש"ח.

בשנת 2008 19.9% מההכנסות בתקציב הבלתי רגיל באו מהלוואות מבנקים ואחרים, 39.6% - מהעברה מקרנות פיתוח, 20.0% - מקרנות מקרקעין, 3.2% - מהשתתפות מוסדות ותרומות ו-2.3% - מהשתתפות הממשלה (לוח 18.11).

הרכב ההוצאות בתקציב הבלתי רגיל באותה שנה היה כדלהלן: 45.3% - לשירותים מקומיים, 18.6% - לשירותים ממלכתיים, 9.1% למפעלים, 19.0% לחברות עירוניות ו-7.9% למחשוב ומערכות מידע (לוח 18.13).